

Plan for kirkemusikk

Sammendrag

Kirkemøtekomiteen som behandlet sak KM 07/04 *Tenesteordningar for diakon, kantor og kateket* ba Kirkerådet å starte arbeidet med en plan for kirkemusikk. Kirkerådet nedsatte derfor våren 2005 en arbeidsgruppe til å utarbeide forslag til plan for kirkemusikk. Planen ble sendt på høring våren 2006 og bearbeidet av Kirkerådet i tråd med de innspill som kom fra høringsinstansene.

Planen prøver ikke å gi en eksakt definisjon av hva kirkemusikk er. Kirkemusikken er vidtfavnende, men vil alltid ha et element av forkynnelse. Dette gjør at planen åpner for et mangfold av sjangre og mulighet for lokale uttrykk i den enkelte menighet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. I henhold til kl § 24b fastsetter Kirkemøtet ”- et folk som synger, spiller og danser - Plan for kirkemusikk” som retningsgivende plan for kirkemusikk i Den norske kirke.
2. Kirkemøtet ber menighetene legge planen til grunn når de lager sine lokale planer.

Saksorientering

Bakgrunn

I følge kl § 24b er Kirkemøtet gitt myndighet til å fastsette retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni, kirkemusikk og for økumenisk virksomhet. Kirkemøtet har tidligere fastsatt planer for diakoni, dåpsopplæring og konfirmantundervisning i kirken.

Kirkemøtet 2004 fastsatte ny tjenesteordning for kantor. Der sies det i § 3, første ledd: ”Kantoren er forpliktet på de planer og prioriteringer menighetsrådet fastsetter i samråd med kirkelig fellesråd, innenfor de planer og programmer som er fastsatt for kirkemusikktjenesten i Den norske kirke”. Kirkemøtekomiteen ber samtidig Kirkerådet om å prioritere arbeidet med å lage en slik plan for kirkemusikk.

Kirkerådet oppnevnte våren 2005 en arbeidsgruppe under ledelse av domkantor Ragnhild Strauman, Bodø. Gruppen avleverte sitt forslag til ”plan for kirkemusikk” 9.12.05. Kirkerådet sendte så planen på høring. Den ble sendt til utdanningsinstitusjoner, arbeidslivsorganisasjoner, biskoper, bispedømmeråd og enkelte menighetsråd og fellesråd. Planen ble også lagt ut på www.kirken.no med invitasjon til å sende inn høringssvar. Det kom inn til sammen 38 svar, se vedlagte oppsummering av høringssvarene. Det er fortsatt mulig å lese arbeidsgruppens forslag til plan for kirkemusikk på www.kirken.no/aktuelt aktuelt tema. Søk deretter kirkemusikk. Denne er derfor ikke lagt ved saksdokumentene.

Kirkerådet inviterte arbeidsgruppen som utarbeidet planen til et møte hvor en drøftet høringssvarene. Kirkerådet har deretter innarbeidet en vesentlig del av innspillene fra høringssvarene i den plan som nå legges frem.

Planens formål

Kirkerådet gav følgende mandat til arbeidsgruppen som ble bedt om å lage plan for kirkemusikk:

Arbeidsgruppens oppgave er å drøfte hva som skal defineres innen begrepet kirkemusikk, herunder også nyere musikkformer og uttrykksmåter.

Dokumentet må også kort si noe om hvorfor kirkemusikk har sin naturlige plass i menigheten.

Dokumentet skal være et visjonært dokument som kan skape entusiasme i menigheten og være et godt grunnlag for å arbeide med planer for kirkemusikk lokalt.

Videre skal dokumentet si noe om hvordan en tenker seg at kirkemusikken kan få uttrykk i menigheten. Det vil i mange sammenhenger gi seg selv mens det på andre felt vil være spennende å skissere utfordringer på feltet.

Planen skal ikke erstatte tjenesteordning eller stillingsbeskrivelse for kantor, men stå på egne ben ved å si hva vi forstår med kirkemusikk. Dette vil da være et viktig dokument når en skal fastsette lokale planer for kirkemusikk og fastsette stillingsbeskrivelser for kirkemusikere i menigheten.

Arbeidsgruppen tolket i forståelse med Kirkerådet sitt mandat som primært å lage en praktisk rettet plan som skal være til hjelp og inspirasjon for menighetene i deres arbeid med lokale planer for kirkemusikk ut fra kl § 9 ("menighetsrådet har ansvar for at (...) kirkemusikk (...) innarbeides i soknets virksomhet").

Noen av høringssvarene (Norges musikkhøgskole og Det teologiske menighetsfakultet) har gitt respons ut fra et ønske om en mer prinsipiell plan, hvor grunnlag og teologiske vurderinger av hva kirkemusikk er, blir grundigere drøftet. De savner derfor slike avklaringer i det foreliggende forslag til plan for kirkemusikk.

Kirkerådet mener at de prinsipielle sider ved forståelsen av kirkemusikk er viktige å arbeide med, men at det ikke har sin plass i dette dokumentet. Dette er spørsmål som de faglige institusjonene selv må ta et ansvar for å arbeide videre med.

Et utvalg som ble nedsatt for å vurdere "Vigsling av kantor" til Kirkemøtet i 1998 hadde i sitt mandat å vurdere "kirkemusikertjenesten i historisk, systematisk-teologisk og økumenisk perspektiv". Dette gjorde de blant annet ved et kapittel om bibelske og kirkehistoriske perspektiver (s. 25- 33) på kantortjenesten. Kirkerådet ser det ikke som nødvendig å ta disse områdene opp nå i ny utredning eller i plan for kirkemusikk.

Arbeidsgruppen som har utarbeidet plan for kirkemusikk ser at det er vanskelig å finne en enhetlig definisjon på hva kirkemusikk er. Det er så vidt en vet ikke laget noen definisjon som alle kan slutte opp om. Arbeidsgruppen har derfor funnet det tjenlig i dokumentet å bruke litt forskjellige definisjoner, uten at en dermed mener at de står i motsetning til hverandre. Kirkerådet finner heller ikke å ville gå i dybden på dette spørsmålet og mener at måten det er løst på i forslag til plan er en praktisk måte å se det på som kan forsvares.

Plan for kirkemusikk eller en plan for kirkemusikeren?

Kirkerådet har ønsket å lage en plan for kirkemusikk i Den norske kirke. En håper planen vil være til hjelp når menighetsrådet skal arbeide med sine planer for kirkemusikk. Høringssvarene gir noe forskjellige signaler om hvordan de opplever planen. Noen mener den handler mest om kirkemusikeren, andre mener den ikke handler om kirkemusikeren i det hele tatt. Kirkerådet mener at en plan om kirkemusikk må si noe om faggruppen som har kirkemusikk som sitt spesielle fagfelt. Kirkemusikeren vil alltid være en viktig ressurs for menigheten i deres arbeid med kirkemusikk. Samtidig er det viktig at menighetsrådet tenker gjennom om det er felt på området som kan dekkes uten at kirkemusikeren til daglig deltar. Det er en utfordring for menighetene å utvikle det

frivillige arbeidet på dette feltet i menigheten, og det er viktig å gjøre det i samarbeid med menighetens ansatte.

Kirkerådet har valgt å bruke stillingsbetegnelsen kirkemusiker og ikke organist eller kantor. Dette for å inkludere alle de som er tilsatt i kirken som musikere. Det er ment som en inkluderende betegnelse uavhengig av utdanning og formell kompetanse.

Ressursbehovet

Noen av høringsinstansene har etterspurt et sterkere fokus på ressursbehovet planens mange forslag vil kreve. Planen er bredt anlagt og skisserer mange muligheter innen arbeidet med kirkemusikk. Tanken er ikke at alle menigheter skal gjøre alt som står i planen. Den enkelte menighet må prioritere ut fra sine ressurser. Det er ønskelig med en sterkere ressursinnsats i kirken på dette feltet. Det er også tatt opp i andre sammenhenger, blant annet i kulturmeldingen. Kirkerådet mener likevel at det i planen ikke skal være et hovedfokus på de manglende ressurser. Det må lokalt gjøres prioriteringer innen de ressurser en har, samtidig som en også lokalt må arbeide for å øke ressurstilgangen for arbeidet.

Forholdet rammeplan og lokal plan

Kirkerådet legger nå frem en rammeplan som på mange måter er mer omfattende enn slike planer ofte er tenkt. Grunnen til det er at det er gjort lite på dette feltet tidligere. Planen vil derfor kunne fungere både som en rammeplan og et ressursdokument. Det er ikke meningen at alle menigheter skal gjøre alt som står i planen. Det er viktig at menighetsrådet sammen med de ansatte ser på de muligheter og ressurser som finnes i menighet og lokalmiljø, og ut fra dette lager planer som er realistiske for den enkelte menighet. Kirkerådet håper samtidig at planen kan gi hjelp i dette arbeidet både ved å gi retning og hjelp til å nå lengre ut på dette viktige feltet.

Planen og kulturmeldingen ”Kunsten å være kirke”

”Kunsten å være kirke” hadde i sitt mandat tre hovedoppgaver. Det var kartlegging av hva som finnes av kulturarbeid som springer ut av menigheters og kirkelige organers initiativ og samspillet mellom kirke og kultur i vid forstand. For det andre en teologisk refleksjon rundt begrepet kultur og til sist forslag til videre veivalg. Plan for kirkemusikk har ikke som mål å svare på de utfordringer som ”Kunsten å være kirke” gir, men å gi noen føringer på hva en tenker at kirkemusikk er, og hjelpe menighetene i deres arbeid med å utarbeide lokale planer på feltet. Menigheter vil kunne finne hjelp i arbeidet sitt i ”Kunsten å være kirke”, men planen vil aldri svare på alle de utfordringer som den gir. Kirkerådet jobber på andre måter for å svare på disse utfordringene, jf arbeidet med regionale kultursentre (sak KR 15/06).

Planens vedlegg

Det ligger tre vedlegg til planen. Dette er ment som ressursdokumenter som administrativt vil bli bearbeidet ut fra de innspill som kommer i den videre behandling av plan for kirkemusikk.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Det er foreløpig ikke bestemt hvordan en skal mangfoldiggjøre planen, men en antar at en ved utgivelse vil ha en salgpris som dekker utgiftene til produksjon. Planen vil også bli lagt ut på nettet. Utgifter til dette vil dekkes over ordinært budsjett.